

Veřejná správa inkasující

MP313K Úvod do studia veřejné správy

11. přednáška 5. 12. 2019

doc. JUDr. Petr Mrkývka, Ph.D., Prof. WSB

Osnova přednášky a její cíl

- **Cíl:** cílem této přednášky je poukázat na konkrétní projevy veřejné správy ve speciálních oblastech. V daném ohledu jde zejména o uvedení faktu, že veřejná správa disponuje finančními zdroji, přičemž finanční prostředky přijímá a současně je i vynakládá...

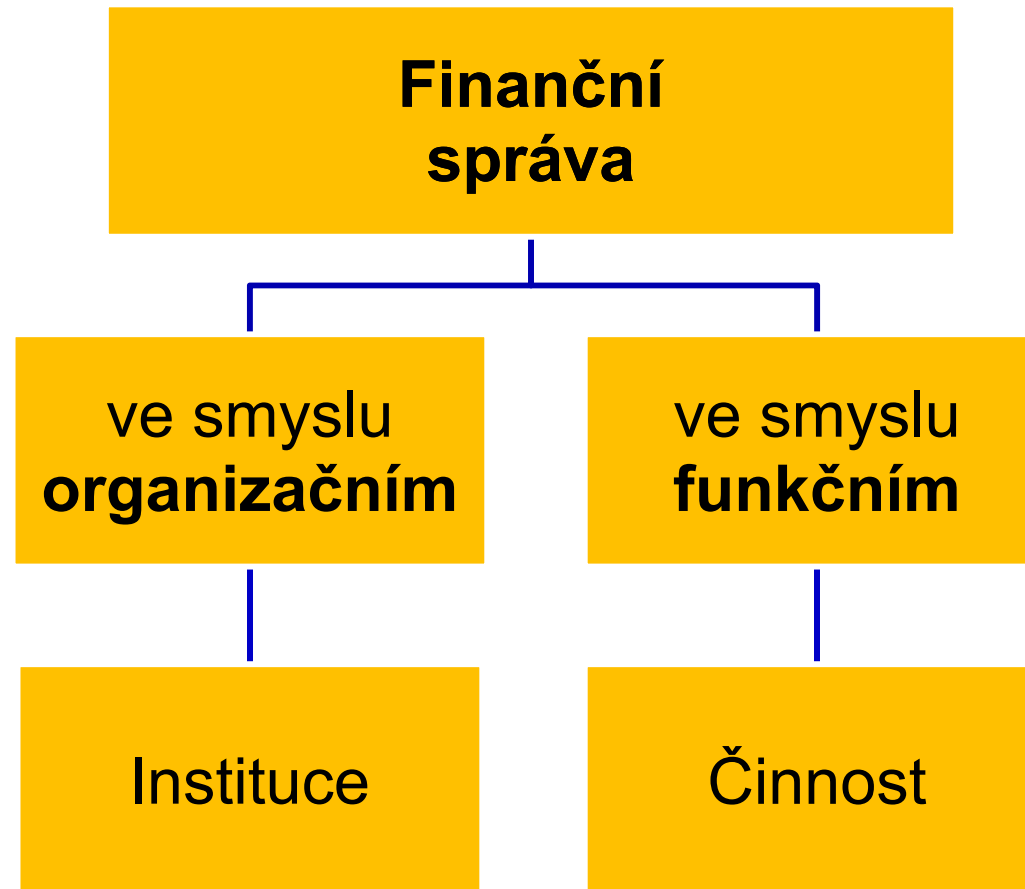
Na co má přednáška odpovědět?

- *Co je to finanční správa?*
 - *Co je to veřejná finanční činnost a jaký je její vztah k veřejné správě?*
 - *Z čeho se tvoří materiální základ fungování státu a územní samosprávy? Co je rozpočtové určení daní?*
 - *Co je to Finanční správa České republiky a Celní správa České republiky?*
 - *Víte, že finanční správa zahrnuje i správu měny (peněžního systému) a dohled nad finančním trhem? Kdo je tím správcem?*
- Etc.*

Finanční správa

- Prastaré pojítka mezi financemi a veřejnou správou, správním právem a finančním právem.
- **Merkl:** pomocná funkce - slouží realizaci ostatních činností státu, negoval její samostatnost (Merkl, A. Obecné právo správní. Díl II. Praha – Brno: Orbis 1932)
- **X Pošvář:** samostatný díl veřejné správy
- **Siblík:** nástroj zajišťování dostatku peněžních prostředků pro státní správu, ale také jako bankovní dohled, dohled nad spořitelny a pojišťovnami, správu majetku státu ... (1947)

Pojetí finanční správy

Stejně je možné pojímat celou veřejnou správu i jednotlivé její díly
Finanční správa je specifickým a výjimečným dílem (úsekem) veřejné správy – v čem? ►

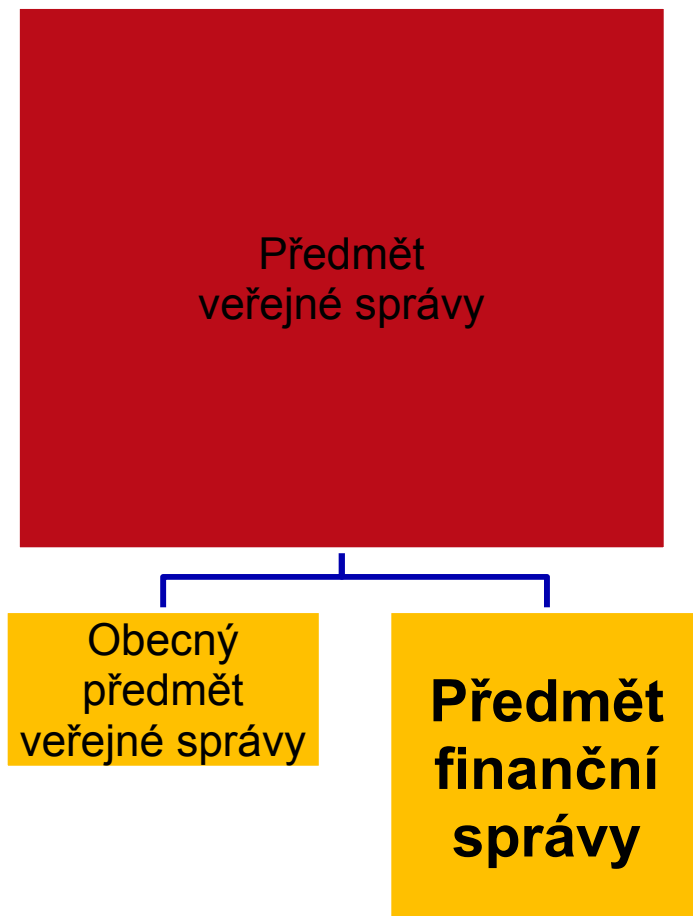
Specifika a výjimečnost finanční správy

- Finanční správa je nástrojem realizace finančního práva za podmínky, že zákonodárce předpokládá pro uskutečnění finančního práva formy a metody vlastní veřejné správě.
- Finanční správa je výjimečná svým předmětem, svojí právní regulací a tím, že **je všude!** ►

Tušíte, co je finanční právo?

- Samostatné právní odvětví
- Derivát správního práva
- Správní právo pro finanční právo: geneze, základ metody právní regulace, uplatnění správního procesu (*sensu largo*) a správního trestání
- Finanční právo pro veřejnou správu? Byla by o hladu a nouzi ...

Předmět finanční správy

Obecný: široká škála společenských vztahů, do kterých veřejná moc ingeruje s užitím forem a metod vlastních veřejné správě

FS: společenské vztahy realizované v rámci veřejné finanční činnosti, do kterých veřejná moc ingeruje s užitím forem a metod vlastních veřejné správě

Předměty FP a předmět FS

Předmět finančního práva

Předmět finanční správy

- *Ne všechny společenské vztahy tvořící předmět finančního práva jsou přímo vystaveny působení veřejné správy. Ne všechny normy finančního práva jsou realizovány formami a metodami veřejné správy.*

Předmět finančního práva

- Společenské vztahy, které vznikají, realizují se a zanikají v souvislosti s veřejnou finanční činností
= **finanční činnost státu a veřejné samosprávy**
 1. V procesu tvorby, rozdělování a užití veřejných peněžních fondů,
 2. V souvislosti s fungováním peněžního systému,
 3. V rámci veřejnoprávních ingerencí do finančního trhu. (*segmenty klasického pojetí finančního práva*)

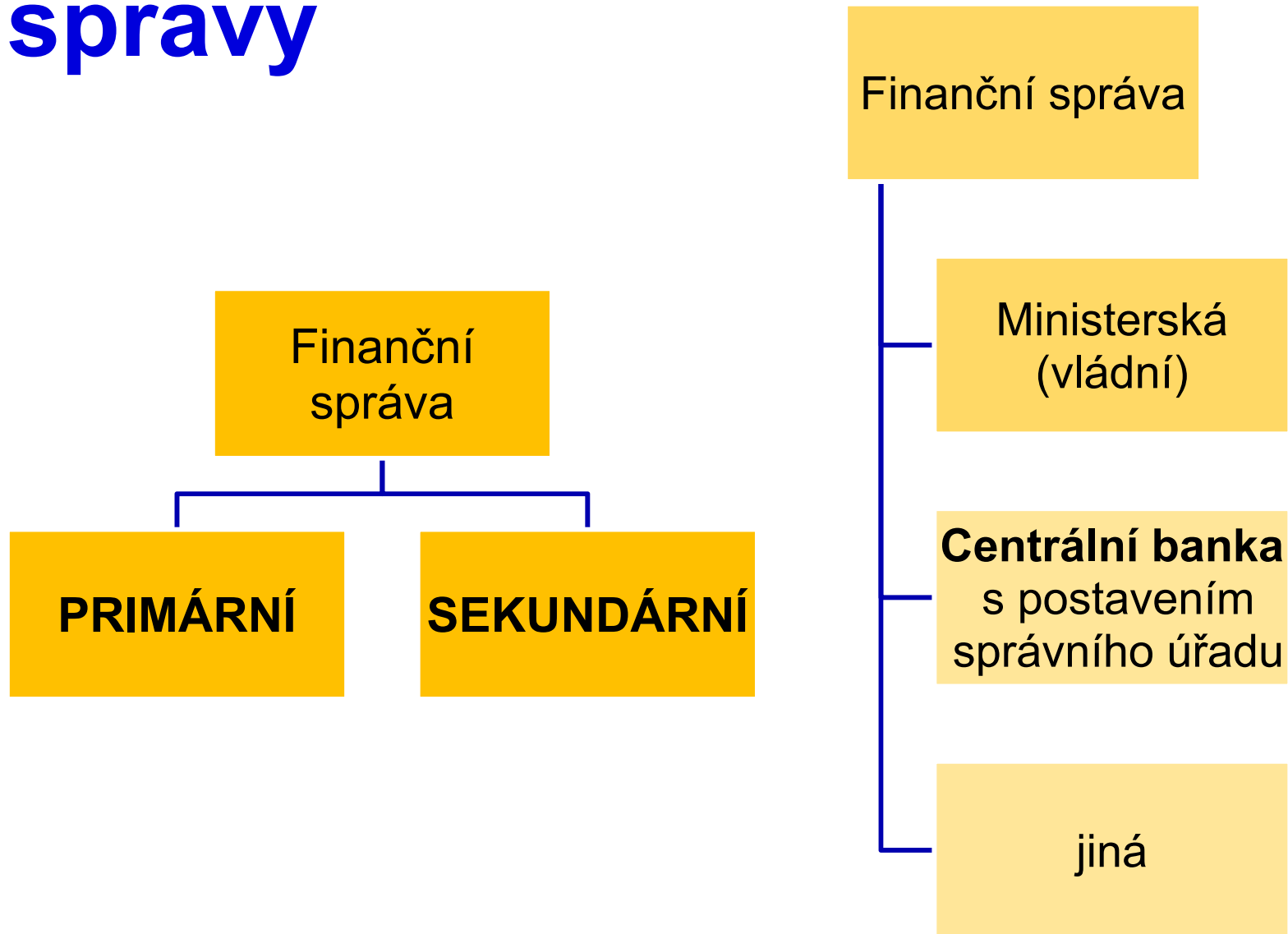
- Tyto společenské vztahy jsou regulovány normami finančního práva s využitím metody založené na administrativně právní metodě regulace:

Formy, metody, cíle, instituty a instituce veřejné správy.

Šíře předmětu finanční správy

- Je dána širší záběrů finančního práva ►
- ► různorodost forem a metod správních ingerencí
- ► institucionální rozmanitost
- ► obtížná systematizace
- ► dekoncentrace vykonavatelů finanční správy.

Prostředí realizace finanční správy

**MUNI
LAW**

System organizace finanční správy

POZOR!!!!

– Rozlišuj pojmy:

finanční správa

a

Finanční správa České republiky

- věcné principy
- teritoriální principy
- koncentrace x dekoncentrace
- centralizace x decentralizace
- duální správa
- dělená správa
- organizační x funkční

Věcný princip organizace finanční správy

- Současná finanční správa v ČR není organizována na principu koncentrace a centralizace
- Rezortní správa financí
- Speciální finanční správa – institucionalizované veřejné peněžní fondy

Finanční správa

Správa veřejných financí

Správa veřejných příjmů

Správa veřejných výdajů

Správa daní

Správa cel

Správa ostatních příjmů

Správa peněžního systému

Správa finančního trhu

Teritoriální principy

- Centrální finanční správa – MF, ČNB
- Administrativní členění státu – obec, okres, kraj (1960)
- Obvody podle systému územních samosprávných celků – obec (typ), VÚSC
- Vlastní obvody podle potřeb FS
- Kombinovaný systém teritoriální a funkční (pobočky ČNB)

Koncentrace x dekoncentrace

- Relativní
- Koncentrace v systému národních výborů
- Dekoncentrace – vytváření speciálních orgánů k výkonu finanční správy
- Tendence dílčí koncentrace – příprava reformy finanční správy – návrh

Centralizace x decentralizace

Centralizovaná finanční správa – pobočky

- ČNB
- Fondy

Decentralizace – fiskální federalismus

- Správa státních financí
- Správa financí územních samospráv
- Správa financí profesních (zájmových) veřejných korporací

Duální správa

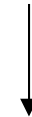
- Správa vykonávaná dvěma orgány finanční správy bez vzájemného vrchnostenského vztahu
- Určující kritérium působnosti/příslušnosti: charakter (statut) adresáta FS
- Příklady:
devizové orgány – MF, ČNB (do 1.7.2017)
FSČR: obecné FÚ, Specializovaný FÚ

Dělená správa – funkční princip

§§ 161-162 Daňového
řádu

Procesně dělená správa
Institucionálně dělená
správa

Nalézací řízení

Inkasní správa

Vymáhání

Podřazení segmentů finanční správy

- **Primární FS:** speciální dekoncentráty – FSČR, CSČR, ČNB
- **Sekundární FS:** svěřený výkon finanční správy v návaznosti na primární předmět správy, resp. primární účel existence instituce, nerespektuje se dělba moci.
- **Př.:** výkon finanční správy soudy – správa veřejných financí, správa majetku ...

Věcné členění finanční správy

- Správa měny - **ČNB**
- Devizová správa – **ČNB, MF**
- Dohled nad finančním trhem – **ČNB**, zbývající MF
- Správa veřejných financí

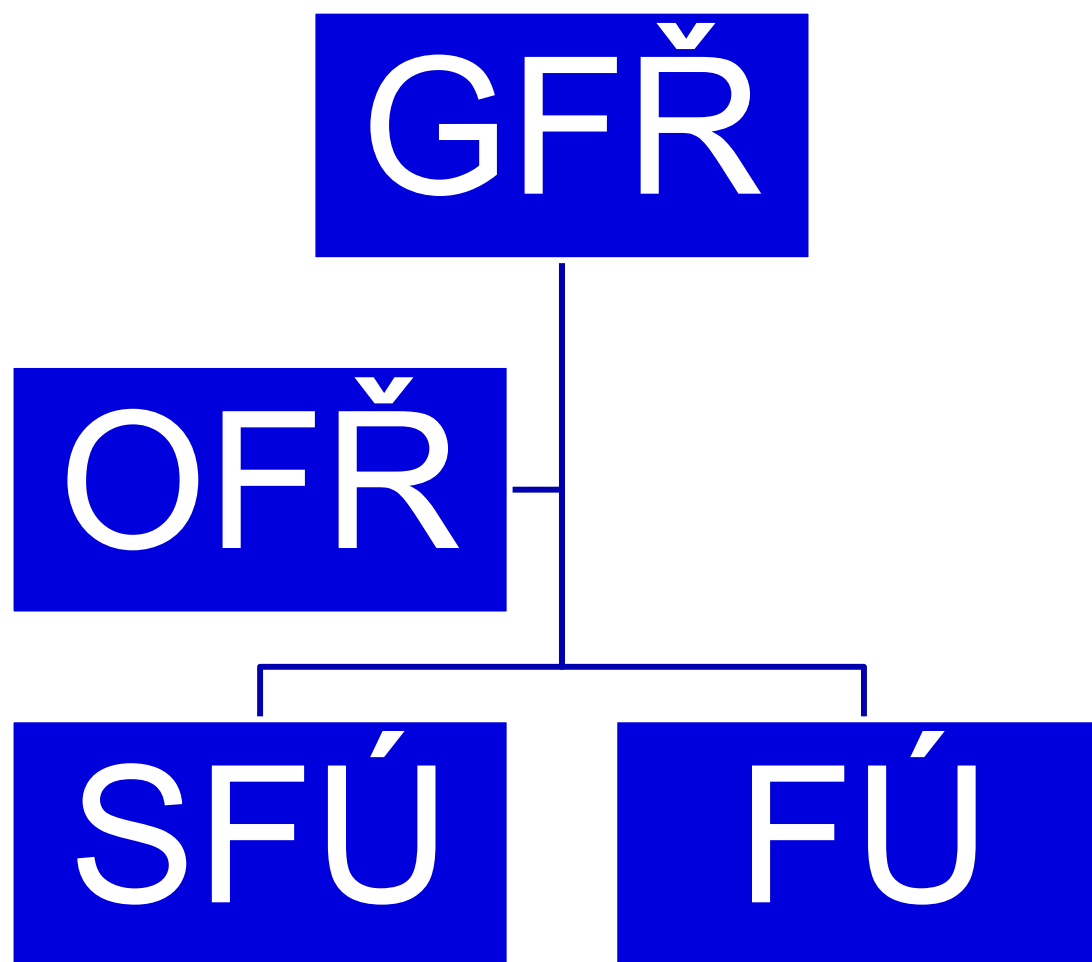
Primární

Sekundární

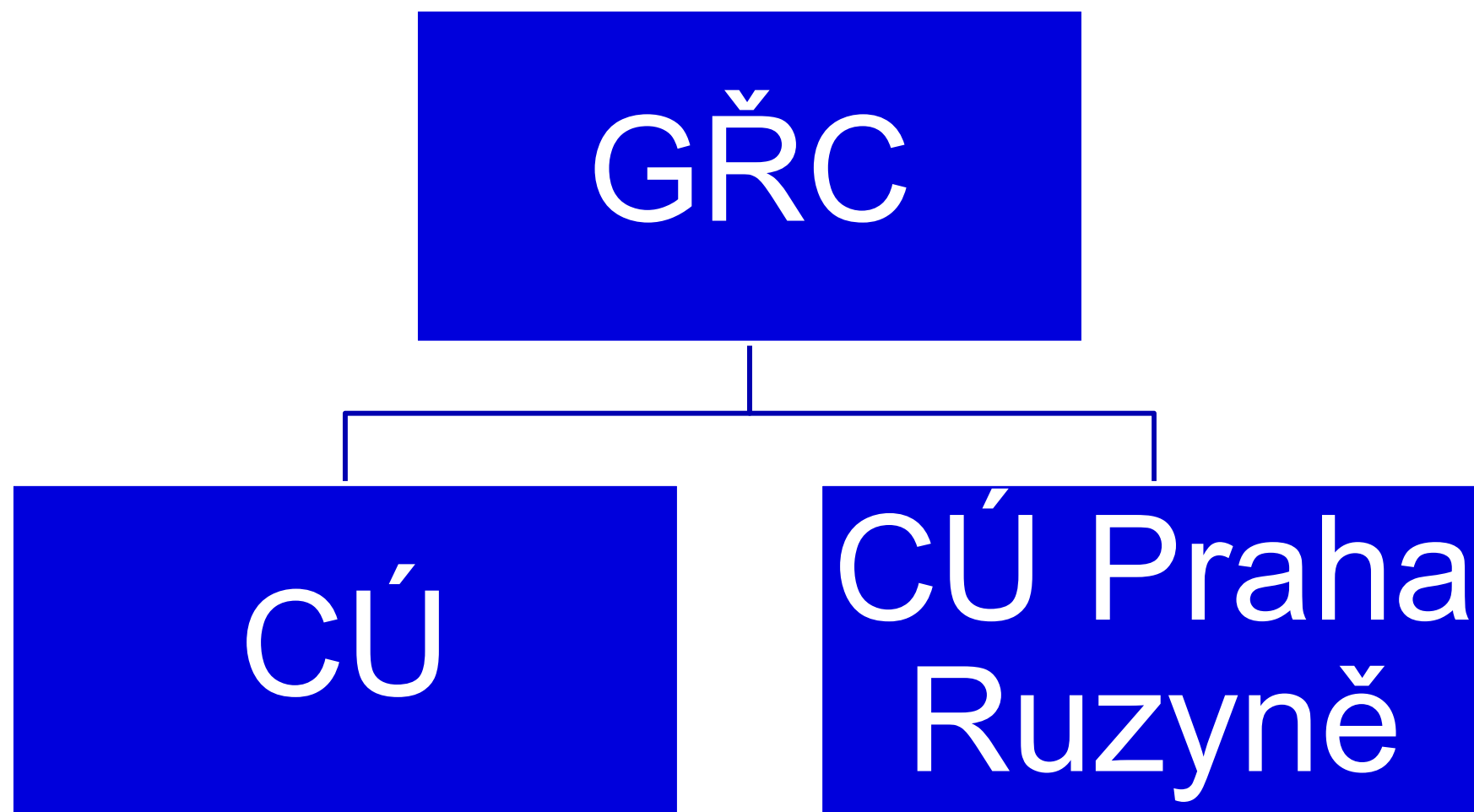
Primární správa veřejných financí

- **Ministerstvo financí**
- **Celní správa České republiky**
- **Finanční správa České republiky**
- **Státní fondy ...**

Finanční správa České republiky

Finanční správa České republiky

Věcná působnost

Celní správa České republiky

- Cla
- Spotřební daně
- Energetické daně
- Segment DPH
- Daň z hazardních her
- jiné

Finanční správa České republiky

- Zbývající daně *sensu stricto*

Pozor na termín „správce daně“

- Není to jen finanční úřad a celní úřad!
- Kdo je správcem daně u soudních poplatků?
- Kdo je správcem daně u správních poplatků?
- Kdo je správce místních poplatků?
- Kdo je správcem environmentálních poplatků a úhrad? **Viz obecně daňový řád**

Rozpočtové určení některých daní *sensu stricto*

- Zákon č. 243/2000 Sb., zákon o rozpočtovém určení daní, ve znění ...
- rozpočtové určení DPH, daní spotřebních, daní z příjmů, daně z nemovitých věcí a daně silniční.
- Kraje
- Obce
- Státní fond dopravní infrastruktury

Sekundární finanční správa I

- Správa materiálního základu veřejného sektoru –
svěřené prostředky
- Ekonomický základ veřejné správy
- Fiskální federalizmus
- Vykonavatelé

Sekundární finanční správa II

- Správa rozpočtových prostředků – rozpočtová kázeň!
- Správa rozpočtových příjmů:

Poplatky – státní a místní („Lokální daně“)

Jiné příjmy – dotace

- Rozpočtová kapitola
- Rozpočet zřizovatele – příspěvkové organizace ...
- Vlastní rozpočet – veřejná samospráva

Kontrolní mechanismy při finanční správě

- Přezkoumání hospodaření
- Audit
- Finanční kontrola

Doporučená literatura

TOMÁŠKOVÁ, Eva a Ivana PAŘÍZKOVÁ. Veřejné finance – ekonomické souvislosti. 1. dotisk 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2016. 136 s. ISBN 978-80-210-7749-2.

MRKÝVKA, Petr. Determinace a diverzifikace finančního práva. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2012. 222 s. Acta Universitatis Brunensis No 436. ISBN 978-80-210-6041-8.

PAŘÍZKOVÁ, Ivana. Finance územní samosprávy. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2008. 238 s. Edice učebnic č. 414. ISBN 978-80-210-4511-8.

MRKÝVKA, Petr. Finanční správa. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita Brno, 1997. 192 s. Acta Universitatis Brunensis Iuridica ; No 196. ISBN 80-210-1685-X.

MRKÝVKA, Petr. Propedeutika finančního práva I : Obecná část. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2015. 128 s. ISBN 978-80-210-7745-4.

MRKÝVKA, Petr a Janošíková, Petra. Finanční a daňové právo. 2. a doplněné. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2016. 492 s. učebnice. ISBN 978-80-7380-639-2